

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Α' ΤΑΞΗΣ

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ: Ειρήνη Μάρρα «Τα κόκκινα λουστρίνια»

Το είχε βάλει από καιρό στο μάτι. Ήταν ένα κομμάτι κόκκινο γυαλιστερό λουστρίνι, καθάριο και αστραφτερό. Ήξερε, βέβαια, πως κόστιζε πολλά, μα κι αυτός είχε κάνει το κουμάντο του από νωρίς. Σύναζε ♦ λεφτά κρυφά κι απόκρυφα, χωρίς να φανεί, γιατί φοβόταν πως θα τον παίρναν στο μεζέ ♦ αν μάθαιναν τι είχε κατά νου να κάνει.

Περίμενε τη μέρα που το αφεντικό θα τον έστελνε στον ταμπάκη ♦ για πανωπέτσια. Του είχε εμπιστοσύνη, βλέπεις, κι όλο αυτόν έστελνε να ψωνίσει, γιατί χώρια που γνώριζε καλά δέρματα και προβιές, ήτανε και παζαριτζής ♦ και πάντα πετύχαινε σκόντο, ♦ που 'καναν το αφεντικό να τον κερνάει καφέ.

Ως λίγο καιρό πριν, τον κερνούσε γκαζόζα, γιατί τ' αφεντικό δεν το 'χε προσέξει πως ήταν μεγαλωμένος κάπως πα... Τον είδε όμως που κρυφοκάπτιζε μια μέρα κι από τότε το μπαξίσι ♦ του παζαριού έγινε ο γλυκός βραστός.

Έτσι, τη μέρα της αγοράς, τράβηξε κρυφά τον πάτο του παπουτσιού του κι έβγαλε τα λεφτά. Τα 'σπρωξε βιαστικά στην τσέπη του και, με ύφος αδιάφορο κι ένοχο μαζί, τράβηξε για την αγορά. Το πήρε το λουστρίνι και σε καλή τιμή. Ήταν κομμάτι σπάνιο, ένα κομμάτι απ' τη λαχτάρα της καρδιάς του.

Γύρισε όλους τους δρόμους εκείνο τ' απόγευμα και διάλεξε σχέδιο. Είχε στον νου το τι ζητούσε, βλέπεις, κι απ' την αρχή ξέκοψε τα σχέδια και διάλεξε το πιο αρχοντικό, γιατί αυτό θα ταίριαζε στην περίπτωση.

Ζήτησε απ' τ' αφεντικό να δουλέψει μονάχος μερικές μέρες, αφού θα 'κλειναν πα, γιατί, είπε, είχε μαζώχτεί δουλειά πολλή. Τα καλαπόδια ♦ θέλαν άδειασμα, για να τεντώσουν πάλι τις καινούριες παραγγελιές. Κι όπως πάντα ήτανε φιλότιμος στη δουλειά, τ' αφεντικό δεν έβαλε υποψία.

Εδούλευε, λοιπόν, τα καλαπόδια του αφεντακού, να μην αποφανεί ♦ στα μάτια του,

κι απέ, ♦ δούλευε τα λουστρινένια γοβάκια. Καρφάκι και μαντινάδα, φόντα ♦ και τραγούδι, ψίδι ♦ και αναστεναγμός. Το λουστρίνι έπαιρνε να γίνεται γοβάκι. Το όνειρό του έπαιρνε να γίνεται αλήθεια. Σαν τέλειωσε, είπε στ' αφεντικό πως είχε κουραστεί πια και δε θα δούλευε νυχτέρι ♦ άλλο. Έκρυψε τα γοβάκια και παραμόνευε την ώρα.

Η κόρη του δασκάλου δεν έβγαινε σεργιάνη ταχτικά. Είχε μάνα αυστηρή και πατέρα σπουδαίο. Σαν έβγαινε όμως, όλοι την κοίταζαν γιατί είχε σγουρά μαλλιά και μάτια μεγάλα. Είχε στητό κορμί και περπατησιά περήφανη. Του 'χε λαβώσει την καρδιά. Η μάνα του πήγαινε κάθε μέρα στο σπίτι του δασκάλου και παραδούλευε, έκανε τη λάτρα. ♦ Τον είχε πάρει κάνα δυο φορές μαζί της, σαν τύχαινε να κουβαλήσει τίποτα πράματα. Τότες την έβλεπε από κοντά και την καμάρωνε. Θάρρητα δεν είχανε, μα όσο να πεις, είχανε αλλάξει κουβέντες κάμποσες φορές. Σε μια τέτοια φορά πρόσπεσε ♦ να σηκώσει κάτι που έπεσε κι όσο να μπει και να βγει το κορίτσι, αυτός πρόκαμε και μέτρησε με την παλάμη του το παπούτσι της. Είχε κιόλας, βλέπεις, το σχέδιό του καρφωμένο στο φακιδερό ♦ κεφάλι του. Θα της έφτιαχνε ένα ζευγάρι κόκκινα λουστρινένια γοβάκια, που όμοιά τους δε φορεθήκανε ποτέ. Ύστερα θα περίμενε μια γιορτή και, με το μέσον της μάνας του που παραδούλευε στο σπίτι, θα πήγαινε να της τα δώσει ο ίδιος. Θα τα 'δινε, κι αυτή, δεν μπορεί, θα ηηδούσε απ' τη χαρά της. Δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς, γιατί τέτοια παπούτσια δε γινόταν να 'χει ξαναβάλει. Η κόρη του δασκάλου θα χαιρότανε για το δώρο του, θα τον συμπάθαγε, κι άμα τον συμπάθαγε, ποιος ξέρει...

Την κρίσιμη μέρα τύλιξε τα παπούτσια, τα πήρε σπίτι και τα 'κρυψε. Ήθελε πρώτα να μιλήσει της μάνας, να τα πούνε οι δυο τους και να τα συμφωνήσουνε. Για να γίνει τούτο, έπρεπε πρώτα να κοιμηθούνε τ' άλλα παιδιά. Καθίσανε στο τραπέζι. Τα φαγητά ξανόσταιναν ♦ στο στόμα του. Υπομόνεψε να σηκώσουν το τραπέζι.

Είχε στον νου του ολοένα την κόρη του δασκάλου. Δεν έβλεπε μπροστά του. Όλα τού φαίνονταν σκιές. Σκιά τα κρεβάτια με τ' αδέρφια που μαλώνανε για τα μαξιλάρια. Σκιά ο πατέρας που ρουφούσε το βιδάν ♦ στο ποτήρι του. Σκιά η αδερφή του που σήκωνε το τραπέζι.

Την κοίταξε πιο προσεχτικά. Πόσο ξέθωρη ♦ ήταν μπροστά στην άλλη! Τα μαλλιά της δεν έπεφταν σγουρά στους ώμους. Είχε μια πλεξούδα ίσια που τη σφιχτόδενε στον σβέρκο της μ' ένα λαστιχάκι των πακέτων. Δεν περπατούσε καμαρωτά. Η μάνα την είχε μάθει να κοιτάζει το χρώμα, έτσι που καλά καλά δεν έβλεπες το χρώμα είχανε τα μάτια της. Αλήθεια, τι χρώμα να 'χανε τα μάτια της αδερφής του;

Της μίλησε κι αυτή σήκωσε το κεφάλι κι αποκρίθηκε. Τα μάτια της ήταν καφε-

τιά, ίδια με τα μάτια των κοριτσιών όλου του κόσμου, και το φουστάνι της με την ποδιά του μαγειρέματος μπροστά ήταν ξέθωρο κι αυτό, μα τώρα πρόσεξε πως ήταν ξέθωρο απ' την πολυκαιρία.

Η αδερφή... Στα πόδια φορούσε κουτσοφτέρνια, ♦ για να γλιτώνει τα παπούτσια, να τα 'χει σκολιανά. ♦ Η άλλη θα 'χε οπωσδήποτε πασουμάκια μεταξένα και παπούτσια πολλά. Μα ναι, είχε πολλά κι ένα ζευγάρι παραπάνω που θα της πήγαινε αυτός θα τη γιόμιζαν χαρά μονάχα για λίγο, ως να μπουν στο ράφι με τ' άλλα παπούτσια. Θα του 'λεγε σίγουρα ευχαριστώ, μα το ευχαριστώ της θα 'τανε για τα παπούτσια μονάχα κι όχι γι' αυτό τον ίδιο. Σε μια στιγμή κατάλαβε πολλά και σβήστηκε μονοκοτυλιά η κόρη του δασκάλου.

Έδωσε τα λουστρινένια γοβάκια στην αδελφή. Της άξιζαν. Το 'νωθε πως της άξιζαν. Χιλιάδες ήλιοι φώτισαν τα καφετιά ματάκια και μύρια αστέρια μπερδεύτηκαν στην πλεξούδα της. Πουλιά τρελά τριτίριζαν στ' αυτιά της και η καρδιά της μεθυσμένη χόρευε. Τα κόκκινα γοβάκια φωτίσανε το ξέθωρο φουστάνι κι η αδελφή ένωσε γ' ανεβαίνει, η ίδια μέσα της, ένα σκαλί πιο πάνω. Το σπίτι άστραψε και γέμισε με το γέλιο της.

Το άλλο πρωί πήγε στη δουλειά λίγο πιο μεστωμένος. ♦ Παρήγγειλε γλυκό βραστό καφέ κι έπασε τη φαλτσέτα ♦ με το τραγούδι.

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιος είναι ο πρωταγωνιστής του διηγήματος, τι σκέφτηκε να κάνει, πώς το οργάνωσε και τι κατάληξη είχε το σχέδιό του;

2.α) Να χωρίσετε το κείμενο σε θεματικές ενότητες και να δώσετε έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία από αυτές.

β) Ποιες αφηγηματικές τεχνικές χρησιμοποιεί η συγγραφέας σ' αυτό το διήγημα. Να απαντήσετε αναλυτικά και να αναφέρετε ένα σημείο του κειμένου για καθεμία από αυτές.

3.α) Να βρείτε μέσα από το κείμενο μία μεταφορά, μία υπερβολή, μία επανάληψη, μία οπτική και μία ακουστική εικόνα.

β) Να σχολιάσετε τη γλώσσα του διηγήματος και να αναφέρετε πέντε λέξεις που έχουν σχέση με το επάγγελμα του μικρού βιοπαλαιστή.

4. Γιατί ο ήρωας ήθελε να χαρίσει τα κόκκινα γοβάκια στην κόρη του δασκάλου; Ποιοι πιστεύετε ότι ήταν οι λόγοι που τον έκαναν να αλλάξει γνώμη; Τι αλλαγές επέφερε αυτό στο χαρακτήρα του;

(Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 5 μονάδες)

Ρέθυμνο 14 Ιουνίου 2012

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΕΣ

Ηροδότου Καλλισθένη, Σαράφη Πασχαλίνα

Φραγκιαδάκη Ειρήνη, Ψαράκη Μαρία

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ!!!